

Veiligheidsnormen overstromingen moeten herzien worden

De veiligheidsnormen tegen overstromen in de Wet op de Waterkering zijn gebaseerd op een onvolledige en onjuiste methode om de kosten van schade bij overstroming af te wegen tegen de investeringskosten om die schade te voorkomen. In een nieuwe methode leidt minimalisatie van alle verwachte kosten tot het centraal stellen van de verwachte schade en niet tot het gelijkhouden van de overstromingskans, zoals in de oude methode. Omdat de cijfermatige uitkomsten duidelijk afwijken van de normen in de Wet op de Waterkering, is het te overwegen om deze nieuwe methode toe te passen op alle dijkringen in Nederland. Tevens kan de methode een wetenschappelijke basis leggen onder een nieuwe wettelijke veiligheidsfilosofie tegen overstromen.

Dit concludeert Carel Eijgenraam in een discussiestuk van het Centraal PlanBureau, 'Optimal safety standards for dike-ring areas'. Het document bevat een volledige beschrijving en verdere uitwerking van de methode die eerder is ontwikkeld voor de kosten-batenanalyse over veiligheid in het kader van 'Ruimte voor de Rivier'. Het levert daarmee een bijdrage aan de maatschappelijke discussie over een nieuwe wettelijke veiligheidsstrategie die staatssecretaris Schultz van Haegen van Verkeer en Waterstaat eind vorig jaar begon.

Absolute veiligheid tegen overstromen is vooral aan de kust onmogelijk, volgens Eijgenraam. Bij het kiezen van de hoogte van de dijk is het daarom onvermijdelijk om een maatschappelijke afweging te maken tussen de kosten van meer investeren en de opbrengst daarvan in de vorm van een lagere kans op overstromen. Eijgenraam heeft een methode ontwikkeld om dit op een onderbouwde manier te doen. Nieuw is dat de methode zowel antwoord geeft op de vraag wanneer te investeren als op de vraag hoeveel dan te investeren. De methode geeft aan dat het het goedkoopste is om de verwachte schade bij overstroming (kans maal gevolg) binnen bepaalde grenzen te houden. Deze grenzen hangen af van de investeringskosten.

Omdat economische groei de schade bij overstroming verhoogt, is in de loop der tijd een daling van de overstromingskansen (= stijging van de veiligheid) nodig om de ver-

wachte schade binnen de perken te houden. Overstromingskansen zouden dus bijna even hard moeten dalen als het aantal inwoners en de economie groeien. De normen voor overstromingskansen in de Wet op de waterkering zijn echter al bijna 50 jaar constant. Overigens werd dit ook al gesteld in het RIVM-rapport 'Risico's in bedijkte termen'.

De nieuwe methode voor de berekening van optimale veiligheid is toegepast op 21 dijkkringgebieden in het rivierengebied. Daarbij is nauw samengewerkt met waterkundige experts. Deze dijkkringgebieden variëren in aantal inwoners en lengte van de dijken. Zo telt de Ooij- en Millingenpolder zo'n 14.000 inwoners achter 18 kilometer dijk en wonen er in de hele Betuwe meer dan 300.000 mensen omgeven door 172 kilometer dijk.

Voor negen dijkringen leidt de nieuwe berekening tot meer veiligheid dan thans wettelijk is vereist, voor vijf daarvan zelfs meer dan twee keer zoveel. Voor deze polders is het dus aanbevelenswaardig om de wettelijke norm aan te scherpen. De meest extreme voorbeelden in deze groep zijn de dijkkring Kromme Rijn met de stad Utrecht en de dijkkring Gelderse Vallei met de stad Amersfoort. Efficiënte normen voor overstromingskansen liggen voor deze dijkringen in de orde van grootte van 1/20.000 tot zelfs 1/30.000 per jaar.

Dat is aanzienlijk scherper dan de huidige wettelijke norm van een maximale overstromingskans van 1/1.250 per jaar. Maar er zijn ook vijf polders waarvoor hantering van de uitkomsten in 2015 zou leiden tot een verdubbeling van de wettelijke maximale overstromingskansen. Hier zouden de wettelijke normen dus minder scherp mogen worden. Duidelijkste voorbeelden daarvan zijn twee vrij kleine dijkringen langs de IJssel, namelijk IJsselland en Gorssel. Daar ligt het meest efficiënte veiligheidsniveau rond een overstromingskans van 1/400 per jaar, terwijl ook hier de wettelijke norm thans een maximale overstromingskans is van 1/1250 per jaar.

De huidige wettelijke normen houden dus weinig rekening met de grote verschillen tussen dijkkringgebieden in de verhouding tussen schade bij overstromen (slachtoffers en materiële schade) enerzijds en investeringskosten (lengte dijk) anderzijds. Dit vraagt om een nadere maatschappelijke afweging tussen efficiëntie en gelijkheid in veiligheid, aldus Eijgenraam. ■

CPB Discussion Paper 62 'Optimal safety standards for dike-ring areas' (ISBN 90 5833 267 5) is voor 9 euro te bestellen bij de bibliotheek van het Centraal Planbureau, Postbus 80510, 2508 GM Den Haag of te kopiëren van internet (www.cpb.nl).